

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSŐS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

☆

SZERKESZTI

Dr. BOROS GYÖRGY.

L.

☆

TARTALOM:

Szerkesztő asztaláról	233	☒	Unitárius keresztény népnaptár	247
A Britt és külföldi unitárius Társulat köszönő levele (Bowie Copeland)	233	☒	Az unitárius Egyházi Főtanács gyű- lése október 30. és 31-én (Jelen- vált.)	248
Köszöntő a Berde pohárral (Gál J.)	234	☒	Nightingale Florence (Engel Elka)	251
Elnöki megnyitó.	236	☒	Dr. György János levele.	255
A Dávid Ferenc Egylet XXVI. rendes közgyűlése	238	☒	Egyházi beszéd	256
Mi a vallás?	245	☒	Egyház és iskolai mozgalmak.	260
Unitárius nők szövetsége	246	☒	Tartalomjegyzék.	263

Karácsonyi és ujévi ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv. „SZIVEMET HOZZÁD EMELEM“ c. női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valálaskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K.** Bőrkötés aranyszéllal (barna, sötétkék, fekete) 6 K. Selyem és bársonykötés többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőrkötés remek kivitelben 14 K. **Megrendelhető lapunk szerkesztőjénél.**

Kitűnő könyveket ingyen adnkn a Dávid Ferencz Egylet tagjainak, ha postai és kezelési költségre beküldenek 40 fillért. Ezek a könyvek:

1 *Szabadelvű Vallásos gondolkodás a XX-ik század kezdetén.* Előszó Ferenc József püspöktől, 18 értekezés 254 oldal, bolti ára 2 korona.

2 *Vallás és szabadság,* Előszó Ferencz József püspöktől, 16 értekezés, 228 oldal, bolti ára 2 korona.

3 *Vallás hit és szabadság.* A genfi kongresszuson tartott felolvasások. Előszó dr. Boros Györgytől. 25 értekezés 277 oldal Bolti ára 3 kor.

4 *A keresztény hit öt pontja* dr. Martineautól, ford. Gálfi Lőrincz.

5 *Jézus az evangéliumban és a történelemben,* dr. Carpentertől, ford. Józán Miklós.

6 *A kereszténység és a szociális munka.* Irta St. Brooke, ford. Józán Miklós.

7 *Unitárius kereszténység és polgári kötelességeink,* írta Dendy J. fordította Ferencz József.

8 *Az unitárius vallás története és főbb vonásai,* írta dr. Crooker, ford. dr. Boros György.

9 *A szabadelvű hit öt elve,* írta Casson, fordította Ferencz József.

Figyelmeztetés az 1—3 sz. alatti könyvek és a 4—9 alatti füzetek csak korlátolt számban vannak. Az 1—3 sz. alattiak postai és kezelési költségére 40—40 fillért, a ki beküld a kiadó-hivatalnak, annak a *számával* jelölt könyvet és füzeteket elküldjük ha igazolják, hogy a Dávid Ferencz egyleti tagdíjat befizették. A megrendelő 1 kor. 20 fillérért mind a kilenc darabot megkaphatja a míg el nem fogy valamelyik. Az érdeklődők vegyék figyelembe, hogy a ki előljár az számíthat mindenre. Új egyleti tagok is részesülnek ebben a kedvezményben, mihelyt tagdíjukat beküldik.

A fennebivel egyidőben figyelembe ajánljuk a Dávid Ferencz egylet új kiadványát: *Az unitárius vallás Dávid Ferencz korában és azután.* Ára 3 kor. Egyetlen unitáriás család asztaláról sem hiányozhatik.

A dévai templom javára tea estélyt rendez december 17-én a Dávid Ferenc Egylet a kollégium tornacsarnokában kiváló műsorral. Háziasszonyok lesznek: dr. Boros Györgyné, Ferenc Gyuláné, Nigaró Gézané. Ürmössy Jenőné. A szép célra szívesen fogadnak adományokat.

Adakoztak a dévai templomra. Lapunk szerkesztőjénél: Balogh József ny. főellenőr 200 kor. Két amerikai hölgy Scheitzból küldött 20 koronát. Hálás köszönet.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

Kiadja:

A DÁVID FERENCZ-EGYLET.

Szerkeszti:

Dr. BOROS GYÖRGY

Főmunkatárs:

TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára: 24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

SZERKESZTŐ ASZTALÁRÓL.

A Dávid Ferenc neve oly magasra emelkedett a magyar közudatban, hogy ha csak ezt eredményezte volna az 1910 év, akkor is meglehetnének elégedne hitörökösei az unitáriusok. De ennél többet is, azt eredményezte hogy minden unitárius ember nézzen körül és hozza rendbe a vallásügyét, ha azt kissé elhanyagoltnak találná. Jól esik a fölfrissülés. Jól esik ha olykor ünnepi ruhát veszünk nemcsak testünkre hanem lelkünkre is.

Azok a külföldi hitrokonok a kik velünk együtt ünnepeltek nem szüntek meg hálás nyilatkozataikkal. A főt. püspök ur s mások is számos levelet kaptak s kapnak tőlük, mert nem akarták elbocsátani kezükből azt a lelki kapcsolatot a melyet utjok alatt készítettek a magyar testvérek között. Mi akkor leszünk hűvek hozzájuk, ha mi meg velök foglalkozunk. Olyan kedvesen ellehet tölteni ezzel a téli estvéket. Az Unitárius Közlöny ez évi számai, „az Unitárius Vallás Dávid Ferenc korában s azután“ XV. XVII. XVIII. XIX. számú cikkei legyenek segítők.

A Britt és külföldi unitárius Társulat köszönő levele.

London, 1910. okt. 21.

Magyarországi gyűlések.

— Miatán ez a levél mindazoknak szól, akik a D. F. zsinat munkájában részesek voltak a titkár ur kifejezett kívánságára ezen a helyen hozzuk tudtára az érdekelteknek:

Kedves Boros proffesor ur, Társulatunk Committee-je

megbízott, hogy fejezzem ki a társulat nagyon szívélyes köszönetét az ön odaadó és fáradhatatlan munkásságáért, mellyel oly bámulatosan előkészítette a közelebb Magyarországon lefolyt nemzetközi ünnepélyeket. Mindazok az angol képviselők és látogatók, a kik abban a szerencsében részesültek, hogy részt vehettek abban a fogadásban, a melyben érdekes országukban részesültek: hálaadó chorusban fejezték ki elismerésüket és köszönetüket.

Az ünnepélyek rendkívül érdekelték főképen az unitáriusokat s ez az alkalom örökre emlékezetes lesz a mi évkönyveinkben.

Szíveskedjék kifejezni a kolozsvári egyházközség tagjainak, s mindazoknak, a kik bármily uton segédkeztek, a mi Committee-nek háláját és méltánylását.

Szívélyes tisztelettel és minden jó kívánsággal hive
Bowie Copeland, titkár.

Köszöntő a Berde pohárral.

— 1910. okt. 30-án a főtanácsi ebéden mondotta: Gál Jenő. —

A kegyelet érzésétől áthatva emelem föl e serleget és hódolattal adózom nagy jóltevőnk, Berde Mózes emlékének.

Az ember szívének legnemesebb érzése, szellemi lényének legtündöklőbb vonása nyilvánul meg minden kegyes adományban, mely az emberiség magasztos törekvései és céljainak megvalósítását van hivatva elősegíteni. A gondolat, mely rugója e nemes cselekedetnek, legemberibb, megtisztulva az egyén minden gyarlóságától, menten minden földi salaktól, az egyetemlegesség gondolatát van hivatva szolgálni. Önzetlenül jót tenni másokkal, a szegénység nyomorán enyhíteni, kulturális intézmények és törekvések támogatása által elősegíteni a művelődés általánosítását és ez által hathatósan munkálni az Isten országa megvalósulásán, a lélek eszményi megnyilatkozása.

Előtte Berde Mózes egyéniségének nagysága, nem nagy vagyonának egyházunk és közvetve a magyar kultúra céljaira lett hagyományozásában, hanem egész életét átölelő ama rendszeres törekvésben domborodik ki, mellyel magasztos ideáljának minél hatékonyabban leendő megvalósítását élete feladatául tűzte ki. Egy hosszú élet fáradságos munkásságának eredményét halmozza föl, nemhogy a kínálkozó örömöknek részesse lehessen, hanem hogy szeretett egyházát feladatai megvalósítására képessé és nagygyá tehesse, kerülve minden feltűnést, az egyszerűség bölcs mérsék-

letének hódol és nem törődik a társadalomnak mindenbe beleegyeledő frivol gunyával. A kereszténység legszebb erényét, az önmegtagadást teszi élete kultuszává, csakhogy magasztos célját minél hatékonyabban megvalósíthassa.

Lehet-e anyagias egy ember, kinek minden gondolata, kinek minden törekvése egy eszményi célban összpontosul, ki lemond az élet minden öröméről, kiből ki van zárva az önzés legparányibb atomja, kinek nincs énje s csak egy gondolat hatja át egész valóját, csak egy érzés uralja szívét: az egyháza iránti szeretet. E szeretetben olvad fel egész lénye, ez irányítja munkásságát, ez edzi meg munkaerjét, ez ösztönzi kitartásra és fájdalom, talán ez az egyoldalú gondolkodás és érzés intenzivitása volt oka utolsó napjai elhomályosulásának is.

Élete tele tanulságokkal. A munkásság, a takarékoság, az egyszerűség, az önmegtagadás, a bölcs mérséklet, a lassu, de biztos haladás, megbecsülése az őseinktől öröklött intézményeknek, hitsorsosaink iránt érzett, minden összeütközést kerülő kibékítő szeretet: mindmegannyi ősi unitárius erények, melyeknek megszivlelése és követése nekünk a jövőben még tán nagyobb értéket fog képviselni, mint nagy jóltevőnk gazdag hagyománya. E nemes erények tartották fenn egyházunkat a mult vészes küzdelmei közt. E nemes erények hivatvák jövője felvirágzását biztosítani.

Ápoljuk a nemes erényeket önmagunkban. Ne keressük azt a mi szétválaszt, hanem a mi egyesít. Kerüljük a nagyzást, mert alkotásaink biztonságának hiánya létünket veszélyezteteti s megrázkodtatásoknak tehet ki, ha több súlyt helyezünk megvalósulásuk gyorsaságára, mint fennmaradásuk tartosságára. E gondolat nyilvánul meg nagy jóltevőnk végintézkedésében is, midőn hagyománya folytonos növekedéséről gondoskodott, ez által akarván megszabni irányát lassu de biztos haladásunknak.

Ne igényeljünk az egyháztól többet, mint a mennyit viszonzásul nyújtani képesek vagyunk. Egyházi autonomiánk gyökere a a hivek ingyenes közreműködése által nyer dús tenyészetet. Az a körülmény, hogy részint jóltevőinknek, részint az államnak adományozása folytán nagyobb összegek állanak rendelkezésünkre, nem menti fel a hiveket az egyház érdekein való hitbuzgóságtól sugalt tevékenykedéstől.

Óvakodjunk a túlzásoktól. A hiveink iránt táplált szeretetünkben rejlő gyengeséget ne engedjük túlerőre kapni józan mérsékletünk fölött; mert megismétlődhetik a közelmult története, hogy szegényes viszonyaink közt megőrzött vagyoni egyensúlyunkat, épen nagy jóltevőnk gazdag hagyománya folytán megnövekedett

igények veszélyes módon megzavarták. Ennek megismétlődését annyival inkább kerülnünk kell, mert az államtól nyerhető segíélyek további fokozását alig ha remélhetjük.

Ez ket a gondolatokat ébresztette föl lelkemben a kegyelet melylyel nagy jóltevőnk Berde Mózes dicsó emlékének hodolni kívántam.

Elnöki megnyitó.

1910. okt. 29.

Tisztelt közgyűlés, hölgyeim és uraim!

Alig telt el két hó és íme újra itt vagyunk e teremben. Akkor vizenituli hitsorsosaink az angolok és amerikaiak társaságában áldoztunk D. F. megdicsőült szellemének és most ujólag az ő szelleme hozott össze, hogy abból a közjó, az általános felvilágosodás és erkölcsös vallási életünk megerősödése tekintetében váltsuk ki azt, a mi szükséges, a mi ez úton előbbre vihet.

Sajnos, hogy ezen útunkban társadalmi életünkre leverő jelenségekre is akadunk. Nem tehetünk róla — ezen ütköző pont most is azon helyről jön — a honnan a barátságtalan hangot, a protestáns, szabadelvű felfogás ellenében bár megszoktuk, de miután az a vallásfelekezetek testvéries együttműködésére csak káros, megbénító hatása lehet — azt közömbösen nem fogadjuk. Értem a róm. kath. főpapság meg-megújuló támadását a a protestáns felekezetek ellenében.

Ilyen jelenség most ujabban a római pápa állásfoglalása, melylyel a Borremeus encyclicát hívei figyelmébe ajánlja. A támadás, melylyel ezen encyklica a protestáns felekezeteknek ront, igazságtalan, a történelmi tényekkel ellenkező — és nem méltó a róm. kath. egyház világtörténelmi hivatásához, melyet méltóan töltött be mostanig és melyet meg kell, hogy tartson — bármikép dolgozzanak ellene — a más felekezetek elleni elfogusátságukban — hivatalbeli vezetői.

Egy igaz tény marad: az, hogy a protestántizmus, midőn létrejött, tiltakozás volt az akkori papság visszaélései ellenében, mely a hívek hiszékenységét saját javára kiaknázni igyekezett. Mely léha, ledér életével megbotránkozattatta a komolyan gondolkodó, vallásuk jó hírnevét féltő hívőket. Ezeknek szószólója,

érmük tolmácsa volt Luther, a többi vallásalapító és vallási meggyőződésünk annvi mátyrja, kik máglyán, akasztófán, hóhérbárdja alatt, avagy börtönben fejezték be életüket.

Férfiak, kik igazuk tudatában, nemes önfeláldozással tették meg az útolzó útát, melyet számukra kijelölt a sors. Tudatában annak, hogy kifolyt vérük — szenvedéseik nyomán vernek gyökeret a szellemi megújulás, a lelkiösmereti szabadság örök, igaz tanai, melynek termését a késő nemzedék élvezheti. Oly férfiak emlékét, — ha elfogulatlanul ítélünk, — nem bélyegezheti meg — bármely encyclica — élni fog az mindnyájunk lelkében, bármely felekezetnek vagyunk tagjai a míg a hozott áldozat igazságát, őnzetlen nagyságát és a nemes gondolkodás becseit felfogni és értékelni tudjuk. De a protestántizmus egyszersmind jó hatással volt a római katholicizmus beléletére is, mert felhívta figyelmét azoknak aknamunkájára, kik létük alapját támadják, rongálják, így neki is hasznos szolgálatot tettek és azért nem érdemelték meg azon támadást, mely őket érte.

Tisztító tűz volt az a szellemi életben. Életszükség, melynek lángjánál elégett, megsemmisült — legalább részben — a századok folyamán felgyülemlett erkölcsi züllöttségnek annyi szennyje, rondasága, mely megtisztította a levegőt annak ragadós, rothadó miazmáitól.

Valóban nekem nagyon fáj, hogy a róm kath. egyház támadó fellépése ellen fel kell szólanom, kinek annyi katholicus, tisztelt, jó barátom van, kinek családjában a katholicus vallás mindig a legnagyobb tiszteletben, megbecsülésben részesült — hisz szegény jó anyám, nővérem, róm. katholicusok voltak; de ezen oknélküli, mindegyre megújuló támadásokat, mint társadalmi életünkre károsokat, bármilyen barátságos, testvéries érzülettel viseltetünk, a katholicizmus, mint vallás iránt, nem tehetjük, hogy vissza ne utasítsuk.

De hagyjuk el a mult és jelen ezen szomorú jelenségeit, tekintsünk más tájak felé, hol lelkünk a láttottakon felmelegedve, új eszményt nyer — megnyugodhat.

Ily eseménynek tartom a kultuszminiszter, gróf Zichy Jánosnak nyilatkozatát, melyet Egerben, választókerületében tett, hol az igazi liberalizmust méltatva, a többek között így szólott: „Magyarországon nagy hiba az, hogy az embereket, különösen a politikusokat egyes cselekedeteikből, egyes nyilatkozataikból szokták megítélni. Pedig az embereket, különösen a politikusokat csupán cselekedeteiknek és nyilatkozataiknak egész complexumból, csak egész lelki világukból, egész politikai karakterükből kell megítélni. Az a vezérgondolat, mely engem politikai pályámon végig kísért s kísérni fog pályámon továbbra is, bármenny-

nyire félreértették talán egyesek, semmi egyéb, mint ideális liberáliszmus. Az én ajakamon a liberáliszmus nem frázis. Az én liberáliszmusom nem az, melyet jelszó, korteskedés gyanánt szoktak használni; az én liberáliszmusom az a liberáliszmus, melynek alap gondolata az egyenlőség, melynek eszköze az egyenlő mértékkel való mérés, méltányosság az egész vonalon, melynek célja a szabadság, a gondolatnak, az érzelmeknek és a szónak, az egyeseknek és az intézményeknek szabadsága. Ez az a liberáliszmus, mely engem, mint kultuszminisztert vezet minden vallásfelekezettel szemben azért, mivel én minden bevett vallásfelekezetet egyaránt államfenntartó tényezőnek tekintek, mindegyiknek erkölcsi súlyát tudom mérlegelni s megtudom becsülni valamennyit.“

Ezeket mondá:

Valóban szép, jelentőségteljes szavak és csak még azt kívánjuk és bizunk is benne, hogy azokat valóra is váltja.

A liberáliszmus fennebb elhangzott vonalán kívánunk mi is egyesülni minden felekezettel, a vallásos, erkölcsös élet terjesztésére és társadalmi sok bajaink szanálására.

A mint lapjainkból olvashatjuk egyházkörünk, vidéki D. F. egyleteink és a budapesti D. F. egylet, mindnyájan, utóbbi amerikai és angol unitárius testvéreink társaságában és közreműködésével megünnepelték diszgyűléseiken D. F. születésének 400 éves évfordulóját és ezzel ország és világ előtt áldoztak nagy reformátorunk emlékének.

Mi utóbbi diszgyűlésünkön megalkottuk a hazai és angol-amerikai nők szövetségét, melynek hivatása leendő: hazánkból hitsorsosainknak megadni a szükséges utbaigazításokat, hogy munkához jussanak.

Minden egyletünk munkakörét érdeklő ügyről, valamint egyletünk pénzügyeiről, titkárunk Dr. Boros György dékán és Gálfi Lőrinc tanár urak atyánkfiai megteszik jelentéseiket.

Egyletünk perselye ki van téve, kérem abba szives adományait.

Ezzel közgyűlésünket megnyitom.

A Dávid Ferencz Egylet XXVI-ik rendes közgyűlése.

Tartatott 1910. október 30-án Kolozsvárt. Elnök: Báró Petricheirich Horváth Kálmán egyleti elnök; előadó: dr. Boros György főtitkár. A tisztikarból jelen vannak: Ferencz Józsefné alelnök, Ferencz József tiszt. elnök, Fangh Erzsébet és Tarcsafalvi

Albert titkárok, Gálfi Lőrincz pénztárnok és még nagyon sokan.

1. Egyházi éneket énekel az ifjúsági énekkar Régeni Áron énektanító vezetése alatt.

2. Imát mond Balázs András sinfalvai lelkész. A közgyűlés buzgó áhitattal kíséri a szép imádságot.

3. Báró Petrichevich Horváth Kálmán elnök megnyitó beszédet tart.— A gondolatokban gazdag és szép beszédet a közgyűlés éljenzéssel tünteti ki.

4. Egyleti főtitkár dr. Boros György fölolvassa az évi jelentést. Kisgyörgy Sándor esperes egyleti tag köszönetet indítványoz a választmány munkásságáért, kiválóan a diszközgyűlés rendezéséért.

Titkári jelentés az 1909—10. egyleti évről:

A Dávid Ferenc Egylet soha sem érezte magát oly boldognak, mint az 1910. évben, mivel soha sem nyilvánult meg a jelentősége oly szembeötlően. Mi a nagyszerű vallásalapító társadalma voltunk. Bebízonyodott, hogy mi vagyunk az az apostoli sereg, amelynek az mondatott: Elmenvén tanítsatok minden népet. A mi hivatásunk nemcsak tanító, hanem javító is. Jelszavunk térjete meg és cselekedjete jó. Ezt a jelszót mi nem hivatalból, hanem szívből hangoztatjuk, kiki a maga módja szerint. Benne vagyunk a társadalomban, együtt vagyunk külömbség nélkül mindenkivel. Nekünk papunk, szószólunk, diakonosunk és diakonissánk mindenki, vatakit a lélek erre indít. Ha nem volna úgy, a hogy éppen óhajtánók erőtlenségünk és gyarlóságunk a megmagyarázója. A Dávid Ferencz Egylet az egyházban a társadalmi élet elevenítő lelke.

Jelen egyesületi évünkben legfőbb diszünk és dicsőségünk emlékének hódoltunk. Az unitárius egyház nagy zsínatjával egyidejűleg aug. 20-án délután ünnepélyen diszközgyűlést tartottunk. Elnökünk, három titkárunk közreműködött, úgy amint lapunkban közölt jegyzőkönyvünkéből ismeretes. Megalkottúk az angol amerikai-magyar unitárius nők szövetségét nagy lelkesedéssel, külföldi nőink közreműködésével. Alelnöknő asszonyunk magára vállalta a nagyjelentőségűnek ígérkező női szövetség elnökségét. Külföldi unitárius nőtestvéreink kész örömet vállalkoztak a nagy cél megvalósítására s máris sürgették a munka megkezdését.

Vallás-társadalmi nagy céljaink mellett talán még azoknak a magyartestvéreknek is segítségére lehetünk, akik e hazától elszakadva idegen kenyéren élnek s bizonynyal szívesen veszik a vallás édesítő balzsamát.

Ezen társadalmi munkánk mellett kiváló súlyt helyezünk irodalmi munkálkodásunkra, melynek főeredménye az „Unitárius

Vallás Dávid Ferenc korában és azután.“ Tagtársaink közül már sokan ismerik és már többen méltányolták is. E könyv költsége 852 kor. volt. Mindenki ingyen végezte a szellemi munkát, miért is a választmányunk köszönetét nyilvánította. Megemlítjük, hogy az Unitárius Közlöny a f. évben főtítkáruk szerkesztésében, Tarcsafalvi Albert főmunkatárs, Fangh Erzsébet titkáruk és számos tagtárs közreműködésével a rendes módon megjelent.

A télen estélyeket rendeztünk a kollégium tornacsarnokában kitűnő szép sikerrel. Választmányunk nőtagjai s a rendező bizottság buzgósága, erkölcsi, anyagi sikeréről biztosította. Egyiket az iskolában föllépett járvány miatt nem tarthattuk meg. A decemberi és márciusi 663 korona tiszta bevételt eredményezett.

Januáriusban felolvasó gyűlést tartottunk Árkossy Lajosné dr. Boros György, Iszlai Márton és az énekkar közreműködésével nagy közönség előtt.

Minthogy megbízás utján nem sikerült megiratnunk Dávid Ferencz rövid életrajzát a nép számára, pályázatot hirdettünk 1911. évi május 1-ső napja határidővel. Reméljük, hogy a kifizőt 100 korona pályadíj és a szép cél, munkára serkenti hitrokonainkat. Hogy ily szép díjjal buzdíthatjuk íróinkat munkára, annak köszönjük, hogy a Mélt. és Főt. E. K. Tanács a Dávid Ferencz alapítványból irodalmi célra szánt összeg egy részét 500 koronát a f. évre Egyletünknek juttatott. Már megtettük a lépéseket, hogy népszerű olvasmányokat bocsáthassunk ki a tél folyamán. Fölajánlottuk lapunkat idegenben tanuló ifjaknak és katonáknak ingyen, szegényembereknek a lelkészek ajánlatára december—március hónapokban 20 fillérért. Nagyon szépen kérjük lelkészeinket ne sajnálják az utánjárás fáradságát. Háládatos vagy legalább is hasznos munkát végeznek.

Meleg köszönettel és hálával emeljük ki, hogy a Dávid Ferenc esztendejét sokan igyekeztek emlékezetessé tenni Egyletünk becses adományaikkal. Alapító tagjaink is megszaporodtak: Jakab István bíró 40 kor., dr. Bedő Albert ur Budapestről 40 kor. Mindig áldozó elnökünk ujévi ajándékul az U. K. költségeire 50 kor. és a Perselyalpnak is 50 koronát ajándékozott. Nem azért említjük föl, hogy szerénységét bántsuk, hanem azért, hogy másokat is áldozatra buzdítson nemes példája.

Mily nagy lendületet venne anyagi erőnk, ha 100 buzgó-társ 50—50 koronával alapítónk lenne. Több százan vannak, a kik szegény ismerőseinknek lapunkat megrendelhetnék.

Egyben nagy örömmel jelentjük, hogy Budapestről Peck Emil Ágost ur, lapunk buzgó olvasója irodalmi célra alapítványt szánt egyletünknek s 100 kor. összeget immár be is fizetett. Nemes intetiőit igyekezni fogunk megérteni és megis valósítani.

Választmányunk a szeretett főpásztort és jóságos házi-asszonyunkat, alelnöknénk öméltóságát házasságok aranymenyegzője alkalmából testületileg kereste föl és üdvözölte. Kívánjuk, hogy az arany változzék gyémánttá.

Választmányunkat súlyos csapás érte, Gyöngyössy Béláné, lelkes, buzgó tagtárs halálával. Részvétünk kíséri a kedves családot. Sokan hunytak el tagtársaink közül, kikről lapunkban esetről esetre megemlékeztünk.

Az elkunytak közül egyet, a legnagyobbat, első elnökünket Brassai Sámuel a nemzeti kegyelet kiemelte sirjából s olyan emlékekkel tisztelte meg a milyenre hazafias, tudományos, társadalmi s jótékonyági érdemei méltóvá tették.

Mi, Dávid Ferenc Egylet tartuk kötelességünknek a sír-emlék őrizését. Minél gyakrabban oda zarándokolunk, annál kevésbé fogjuk elfelejteni azt a szeretetet, a mely az ő szívéből a mi szerény egyesületünk felé árasztotta melegét.

A Budapesti Dávid Ferencz Egylettel a benső testvéri viszonyt föntartottuk. Nagyszabásu és hatékony munkásságát élvezzük s abban lehetőleg részt is vettünk. Főtitkárunk egy ízben felolvasott.

A fiók-egyletek közül évi jelelntéseiket beküldötték:

A keresztköri. Három vidéki körben élénken munkálkodik. Főnállása óta végzett hasznos tevékenységéről jelentést küldött mit lapunkban közölni fogunk. A f. e. pénzvagyona 609 kor. Elnöke Pap Mózes, alelnöke Szász András, Deák Miklósné titkára Katona Ferenc. tiszlb. elnökei: dr. Jankovich Pál és özv. Sándor Jánosné.

A marosi f. egylet tartott egy felolvasó és egy közgyűlést értékes tárgysorokkal. Pénzvagyona 1059 kor. tagdíjhátralék 735 kor. Elnöke: dr. Péterfy Áron, alelnökök: Kelemen Albertné és Kelemen Árpád. Titkár: Pethő Kálmán, főrendező Nagy Jenő és Kelemen Béla. Jelen közgyűléseinken képviselték: Ürmösi Kálmán és Gál Elek lelkészek.

Az udvarhelyi kör buzgólkodott ebben az évben is. A téli estéken több helyen folyt a munka az egylet aegissze alatt. Sietett mindenki az egyházépítő munkából részt kérni, részt venni. Elnöke: Demeter Dénes

A felsőfehérvári Dávid F. szellemének hódolt és emlékének áldozott. E fiók egylet 1894-ben szerveztetett s az óta 34 gyűlést, 38 felolvasást, 60 szavalatot tartott és minden alkalommal egyházi beszédet. 7 évben 3–3, 4 évben, 2–2 és öt évben 1–1 gyűlést tartott. A fiókkörnek van 72 tagja. Dalköre van, melynek tagjai sok fáradságot és áldozatot fordítanak a nagy célra.

— A titkári jelentést a közgyűlés örömmel és megelégedéssel fogadja. A választmány iránt kifejezi elismerését és köszönetét azért a szép sikerért, a melyet a f. évben a Dávid Ferenc ünneper rendezett diszközgyűlésen elért.

5. Egyleti pénztárnok Gálfi Lőrincz felolvassa az évi pénztári jelentést:

Tisztelt Közgyűlés!

Jubiláris évünknek a szokottnál lüktetőbb élete a pénzügyi jelentésemén is meglátszik, amennyiben pénztárunk forgalmában az eddigieknél nagyobb összegek szerepelnek. Összes bevételünk volt 15665 K 49 fillér, melyből 11564 K 06 fillér, a megelőző évről jött át s így a folyó évi bevétel 4101 K 33 f. Ez összeg a megelőző évi bevételnél 505 K 63 fillérrel több. E lényeges többletet az egyház pénztárából kapott segély teszi.

Kiadásaink összege 3478 K 48 f., mely a megelőző évinél 1623 K 60 fillérrel több. E több kiadás oka egyfelől azon körülményben van, hogy egyleti évünk 14 hónapból állott, míg a megelőző csak 10-ből, másfelől az egyletünk által kiadott jubiláris könyv is jelentékeny összeget igényelt, mely remélhetőleg csak befektetés természetével bír s így meg fog térülni. Bevételeink összege a kiadásnál így is nagyobb 622 K 95 fillérrel.

Az egylet meglevő vagyona 12187 K 01 fillér, mely összeg a múlt évi közgyűlés határozatával tőkésített 10803 K-nál 1384 K 01 fillérrel több. Tekintettel a kedvező pénzügyi helyzetre, választmányunk ajánlja, hogy az összegből tőkésítsék alapszabályaink értelmében 120 K befizetett alapítói díj és 145 K mint a folyó évi bevétel 5 percentje. E két összeg a házi alapot illeti. A Nők Világa alaphoz csatoltassék 100 K az ez évben is sikerrel rendezett háziestélyek jövedelméből. A Persely-alaphoz csatoltassék az e címen bevett egész összeg 118 K. Külön tőkésítsék Pek Emil Ágost e célra tett adománya 100 K. Ezek szerint tőkésítendő 583 K. E határozat végrehajtása után tőkésített alapjaink a következők lesznek:

1. Brassai alap.....	400 K
2. Hajós János alap	200 K
3. Nők Világa alap.....	2200 K
4. Persely alap.....	1818 K
5. Pek Emil Ágost alap.....	100 K
6. Házi alap.....	6668 K

Összesen 11386 K

Bevételeink részletei a következők:

Rendes tagok díjai	700 K	a megelőző évben volt	450 K
Előfizetők díjai....	237'60 „	„	240 „

Fiók-egyletek díjai	394·60	„	„	„	„	435·64	„
Nyomtatványokból	235·94	„	„	„	„	75·64	„
Kamatokból	470·62	„	„	„	„	483·10	„
Ajándékokból	437·90	„	„	„	„	636·52	„
Segélyekből	628·00	„	„	„	„	184·58	„
Estélyek jövedelme	662·76	„	„	„	„	784·11	„
Más címeken	14·01	„	„	„	„	—	„
Alapítók díjai	120·00	„	„	„	„	150·00	„
A pesti D. F. E. díjai	200·00	„	„	„	„	200·00	„
Összesen	4101·44	„	„	„	„	3594·80	„

Segélyek címen azon 500 korona áll, melyet egyletünk az egyház pénztárából irodalmi célra kapott és azon 128 korona, melyet a helybeli gyermeknapot rendező bizottság juttatott egyletünknek. Az ajándékok címen van azon egyszáz korona, melyet Pek Emil Ágost alapítványa céljára adott, valamint azon 50 korona, melyet egyletünk buzgó elnöke Br. P. Horváth Kálmán ajándékozott a Persely alap gyarapítására és azon 15 K, melyet a helybeli Koronabank Részvénytársaság szintén e célra adott. A kamatoknál látszó visszaesés a kamatlab alászállásából következett be.

Kiadásaink részletei a következők:

Nyomtatási költségek	2571·20 K	a megelőző évben	1192·00 K
Postadíjak	513·60	„	337·18
Képek díjai	44·79	„	41·01
Ügykezelés	41·29	„	35·79
Misszió	47·60	„	14·90
Tisztelet díjak	260·00	„	234·00
Összesen	3478·48	„	1854·88

A fiókegyletek évi járulékaik bevételünkhöz a következő összegek voltak:

Abrudbányai fiókegylet	41·80 K	a megelőző évben	36·00 K
Aranyos-Tordai	—	„	37·44
Felsőfehérvári	40·80	„	22·50
Háromszékköri	25·20	„	49·10
Kereszturköri	58·80	„	39·60
Küküllőköri	16·80	„	28·80
Marosköri	79·20	„	80·40
Udvarhelyköri	132·00	„	141·60
Összesen	394·60	„	435·84

Tisztelettel kérem, hogy jelentésem tudomásul vétele és jóváhagyása után engem a lefolyt év számadásának terhe alól felmenteni sziveskedjenek.

Kolozsvár, 1910. október hó 24-én.

Gálfi Lőrincz

pénztárnok.

Titkár jelenti, hogy Kovács Kálmán és dr. Lukácsi József választmányi tagok a pénztári számadást megvizsgálták, rendben találták s a Választmány ajánlja elfogadását. Ozsváth Gábor esperes egyleti tag köszönetet indítványoz a pénztárnoknak s különösen kifejezi köszönetét, hogy a Választmány kiadta az „Unitárius Vallás Dávid Ferencz korában és azután“ c. nagybecsű és terjedelmes könyvet.

— A Közgyűlés a pénztári jelentést tudomásul veszi. Gálfi Lőrincz pénztárnokot köszönete kifejezése mellett a számadás alól fölmenti s egyben az egyleti tagoknak melegen figyelmébe ajánlja az egylet könyve terjesztését.

6. A titkár jelenti, hogy a marosi fiókegylet javaslatot tett az alapszabály módosítására. A választmány is szükségesnek tartja hogy a szabály újból átnézzessék.

— A közgyűlés megbizta a választmányt, hogy a szabályt a a lap után a módosítással együtt küldje meg a tagoknak s a vélemények alapján tegyen javaslatot.

7. A Választmány előterjeszti a Dávid Ferencz ünnepek alkalmával fölmerült gondolatok tovább terjesztésére irányuló tervezetét.

A fiók-egyleteknek megküldését határozza a közgyűlés s felhivja az elnökségeket minél lelkesebb munkálkodásra.

8. Titkár jelenti, hogy a Gyöngyössy Béláné elhunytával megüresedett választmányi hely betöltendő, ugyszintén a három évet töltött választmányi tagoké.

A megüresedett helyre megválasztatik Ürmössy Jenőné. Újból megválasztatnak: Dr. Nyiredi Gézáné, Dr. Boros Györgyné, Haller Rezsőné, Csifó Salamonné, Nyirő Gézáné, Dr. Barabás Abel, Kelemen Lajos, Kovács Kálmán, Székely János, Weress József.

9. Felolvasást tart Engel Ella Nightigale Florence-ről.

A Közgyűlés tüntető éljenzéssel fogadja a felolvasást. Tiszt. elnök Ferencz József püspök ur meleg köszönetet nyilvánít, a felolvasás kiadását javasolja, mihez a közgyűlés örömmel hozzájárul.

10. Elnök a megjelenteknek köszönetet mond és a közgyűlést bezárja a következő szavakkal:

Egyletünk nevében hálás köszönetet mondok mindazoknak, kik közreműködni szivesek voltak.

A beszédek, melyek itten elhangzottak, szép és szükséges dolgok voltak érzelmeink, gondolataink kifejezésére, váltsuk be tetteinkkel, hogy a közjó és egyházunk hasznát vehesse.

Ezen kéresemmel közgyűlésünket bezárom.

Mi a vallás?

A vallás majdnem annyiféle, ahány ember foglalkozik vele. Némely ember a szertartásokat, templomi gyakorlatokat, papi öltözeteket és fölszereléseket érti alatta. Némelyek a templomba-járást, az istentiszteletet, a beszéd hallgatását. Némelyek a hit-tant, vagy valamely tekintélyes embernek a véleményét értik alatta. Némelyek azt hiszik, hogy az egyházi szervezet teszi a vallást, szivesen adják a pénzüket a szervezet föntartására.

Az unitáriusok vallás alatt értik a nemes és tiszta életet. Értik a helyes és jó szokásokat, szép magaviseletet és a hasz-nos munkásságot.

Az unitárius mozgalom fő célja: a tisztességes, boldog és hasznos élet lehetővé tétele.

Ezt úgy akarja elérni, hogy az emberekkel lelki és szel-lemi szövetségre lépik, erkölcsi hajlandóságaikat növeli, a sza-badságra serkenti és buzdítja a jóért és szépért való lelkesedésre. Az unitárius vallás hatását abból lehet megítélni, hogy tiszta életü, nemes gondolkodású férfiakat és nőket nevel.

Minden unitárius ember magvetőnek tekinti magát s habár tudja is, hogy némely mag köves földre vagy tövis közé hull, némelyik az út szélire s ott eltapossák, mégis mindig bizalom-mal szánt és vet, mert tudja, hogy a jó mag ha jó földbe esik, harminc, hatvan vagy százszoros mértékben megjutalmazza a fáradtságot.

NŐK VILÁGA

Unitárius nők szövetsége.

Két rendkívül kedves levelet kaptam, egyiket Angliából, a másikat Amerikából. Tulajdonképen mindkettő a Magyar Unitárius Nők Szövetségének szól, ép azért bátor vagyok azokat lehetőleg hű fordításban közölni.

Kedves Fangh kisasszony!

Szabad lesz-e az ön közvetítésével üdvözetemet küldenem a Dávid Ferencz Egylet Női Szövetségének, melynek én is tagja vagyok! Elmúlt szerdán jelen voltam az itteni Nők Szövetségének Exex Hallban tartott barátságos összejövetelén. Az elnöki tisztet Cressey asszony töltötte be. Elnök felszólította a jelenlevő hölgyeket, hogy számoljanak be munkásságokról. Némelyek varró órákat rendeztek, mások templumokban eszközöltek különböző javításokat: új padokat szereztek be, új párnákat készítettek, vagy jobb zenéről gondoskodtak. Ismét mások olvasó délutánokat rendeztek s költők munkáival foglalkozva, különösen azokat olvasták, kik a vallás témájával is gyarapították a költészetet. Voltak olyanok is, kik külön kis jótékony bizottságot alakítottak, célul tűzték ki a szegények felsegélését, árvaházak és kórházak látogatását. Mások ismét vasárnapi iskolában tanítottak, leánykákat és fiukat lelkesen nevelve egyházuk szeretetére. Mindez nőies, sőt mondhatjuk anyáskodó munka, melyet akkor végeztek midőn férjeik hivatalos teendőikkel voltak elfoglalva.

E rövid kis beszámoló után Smith Herbertné asszony állott fel s élénk színekkel ecsetelte magyarországi utazását, ot-tani fogadtatását. Előadása rendkívül tetszett, sőt némelyeknél mosolyt is ébresztett, midőn elmondta, hogy milyen nehézségeik voltak az idegen, előttük teljesen ismeretlen nyelvvel.

Szavaival mindenben egyetértettem, csak abban nem, midőn azt mondta, hogy a magyar unitáriusok nem szaporodnak számban. Szeretném, ha ez utóbbi tételt önök megvitatnák első gyűlésükön s a vita eredményét közölnék velünk.

Legszívesebb üdvözetekkel

szerető öreg barátnője

Tagart Lucia

A másik levél így hangzik:

Kedves F. k. a.

„Az unitárius és más szabadelvű nők nemzeti szövetségének“ elnökei legutóbbi gyűlésükön bizottságot alakítottak, azzal a céllal, hogy az angol és magyar bizottságokkal együtt működjenek. A bizottság a következő hölgyekből áll: Low Emma k. a., a nemzeti szövetség elnöke, New-York; Heller Schmidh Mária k. a. Greenfield; Heller H. asszony, Montreal, Canada; St. John Márta asszony, Philadelphia.

E névsort elküldtem Brooke Herford Helén kisasszonynak is, ki titkára az angol szövetségnek s így bizonyára tudja, hogy megalakult-e már az angol bizottság is....

Valódi gyönyörűség lesz az nekünk, ha önökkel együtt dolgozhatunk s első sorban is önökhöz fordulunk, hogy megtudjuk, miben lehetünk szolgálatjukra.

Szeretném, ha megértenék önök, mily mélyen értékeljük mindazt, amit értünk tettek Magyarországon. Ottani tartózkodásunkra úgy tekintünk vissza, mint egész utazásunk legérdekesebb részére. Különösen elragadóan kellemes volt St. John úrnak és nekem, mert úgy éreztük, hogy régi jó barátok közé térünk vissza.

Kérem, adja át legmelegebb üdvözléteinket a püspöknek, Boros tanárnak és Csifónak.

Öszinte hive

St. John Mária

Philadelphia

32. South 21. Street.

Egyesült Államok
Amerika.

„Unitárius keresztény népnaptár“.

Régóta készülődik a nagy utra. Még a néhai jó Brassai bácsi idejében eljutott volt egészen az ajtóig, de nem tudta kinyitni, vagy tán nem is akarta. Jobb időre várakozott. Vagy talán arra, hogy négy páratlan számot találjon, de az a négy csak kettő legyen, s mégis az 1 három legyen benne. Amint mondók, régen akart indulni, de hogy éppen jókor érkezett meg, azt már a numerusából (1911.) is észreveheti és megmondhatja akárki,

mert a magyar ember a páratlan számot szereti.

Minekutánna megérkezett, mi jó székely szokás szerint fogadjuk a köszöntését: „Az Isten áldja meg kijedet is!“ Találja otthon magát közöttünk minden háznál!

Már a nevéből is kitaláltuk, mi járatban van, de ha beszélni kezd, egészen megkedveljük, mert ügyesen tud mesét mondani, jó históriákat talál föl egy-két perc alatt. Képekkel is kedveskedik itthonrul, meg a nagyvilágból. A magyar ember szereti Kossuth Lajost, az Unitárius Keresztény Népnaptár képen is bemutatja a nagy apostolt. Az unitárius ember szereti és tiszteli előljáróit, ez a gondos naptár Ferencz József püspök és báró Petrichevich Horváth Kálmán főgondnok urak képét elküldi népünk asztalára, hadd lássák s hadd ismerjék meg kicsinyek és nagyok. De immár többet nem is mondunk, mert legjobb, ha mindenki a maga szemével látja az *Unitárius Keresztény Népnaptárt*. Megjósoljuk, hogy a ki nem siet a papjához vagy Ajtay János lelkészhez Homoródalmásra a 40 fillérjével, az nem fog kapni, mert előre lehet látni, hogy nem nyomtattak eleget a székelyudvarhelykörü unitárius lelkészek, a kiket megillett minden dicséret, hogy ilyen ügyes és hasznos naptárt tudtak készíteni az unitárius családoknak.

Az Unitárius Egyházi Főtanács gyűlése október 30. és 31-én

Egész könyvet tele lehetne írni abból ami ez alatt a két nap alatt történt Kolozsvárt.*) Nagy számmal gyűltek össze az unitárius tanácsosok. Száznál jóval többen voltak. Tulajdonképpen október 27-én kezdődött a tanácskozás a főtanácsi bizottságban, melyet ezuttal is dr. Fereñczy Géza afia. vezetett. Jelen voltak és pedig: Kozma Ferencz, Benkő Mihály, Józán Miklós, Bedő Ferenc, Osváth Gábor, Lőrinczy Dénes altábornagy, József Lajos, dr. Arkossy Gyula. Két napon reggeltől estig dolgoztak. Ezután az „Unitárius lelkészkör“ közgyűlése vette át a szót. Jó hangulattal s ki tudja hányadikszor, ébredező reménységgel munkálkodott. Péter Sándor lelkész felolvasása volt a központja, József Lajosnak a Dávid Ferenc ünnepi éve tanulmányai feldolgozásáról szóló előterjesztését a lelkészek magukévá tették s a Dávid Ferencz Egylet életbe lépteti. Az Unitárius Szószék szerkesztői lettek: Deák Miklós, Bölöni Vilmos és Ürmösi József, alelnök: Lőrinczy István, pénztárnok: Vári Albert.

*) A könyv meg is lesz nem sokára, mert a Jegyzőkönyv immár sajtó alatt van. (Szerk.)

A Dávid Ferenc Egylet délutáni gyűléséről elmondható, hogy méltó volt elődeihez. Engel Ella kisasszonynak a felolvasása Nightingale Florencéről mindenkit meglepett.

A főtanácsi gyűlés okt. 30-án kezdődött 100-nál több tag volt jelen. Az elnökséget Gvidó Béla esperes üdvözölte szívélyes és kedves szavakkal, mire a püspök ur és P. Horváth K. főgondnok ur is válaszolt, kérve a bizalmat és a békés tanácskozást. Első feltűnő tárgy a püspök ur elnöki megnyitója volt, főképpen azért, mert a pápa újabb encyclikájával foglalkozott, azzal a a mely a reformátorokat oly kiméretlenül lebecsülte. A főpásztor tiltakozik ez ellen, de kijelenti, hogy a reformátorok érdemét semmiféle körirat el nem veheti, mert azt a történelem lapjai hirdetik.

A Főtanács Nagy Lajos néhai főjegyzőről érzékeny szavakban emlékezett meg és nevét jegyzőkönyvében megörökíti. H. főjegyzőnek Kisgyörgy Sándor esperest kérte föl az elnökség s első dolga volt a főjegyzői állás betöltése. 103 szavazat került az urnába, ami nagyfoku érdeklődésről tesz bizonyosságot. A szavazatokból 64 dr. Boros Györgyre, 20 Vári Albertre, 17 Csifó Salamonra, 1 Péterfi Dénesre esett, 1 név nélküli volt. A főtanács dr. Boros Györgyöt választotta főjegyzőjévé., tőle az esküt azonnal bevette és székébe beiktatta. Ezután letette az esküt Lőrinci Dénes ny. altábornagy, mint kereszturkői gondnok.

A közügyigazgatói állás sokszor foglalkoztatta a Főtanácsot. Először Kelemen Albertet óhajtotta megtartani régi állásában, melyet nagy buzgalommal töltött be, de meggyengült egészsége miatt megvált az állástól. Azután három választás következett, három esperes versenyzett az állásért: Gvidó Béla, Kisgyörgy Sándor, Józán Miklós. Először Gvidó esperesnek csak egy szó kellett volna az abszolút többségig, versenytársai egyenlő szavazatot kaptak. Másodszor sem volt abszolút többség, de akkor már Gvidó és Józán kerültek előnybe s a harmadik választás Józannak juttatott egy többséget, s közügyigazgatónk lett.

A volt tordai gymnasium vagyona körül esett több szó, mert a kereszturi pártolói az alapítványok egy részét szerették volna megnyerni.

Ismét választásokkal foglalkoztunk. A főjegyzővé lett dékán helyére négy évre dékánná választott Csifó Salamon. Szép szám esett Gálfi Lőrinc tanárra is. Tanácsosokká beválasztattak: dr. Nyiredi Jenő, dr. Mikó Imre, dr. Pálffy Jenő, dr. Gyergyai Árpád, dr. Jakabházy Zsigmond, dr. Költő Gábor, ifj. Simén György, Jakab József, Felszeghy Gyula, Sárosi József, Ürmössy Károly, Szász András.

Nagy örömet okozott az öregedő lelkészek és tanítóknak hogy a nyugdíjalap immár 1911-től kezdve 40 évi szolgálat után

1600 kor. nyugdíjat fog adni, sőt még azoké is megjavul a kik korábban léptek nyugalomba. Egyed Ferenc lelkész afia ezt a maga diadalának fogja tekinteni, de az a jó szerencse szólott bele, hogy a nyugdíjalapot nem remélt módon lehetett nevelni.

Most tán ifju embereink is átlátják, hogy a papi pálya nemcsak a szolgálatot, hanem a nyugalmat is tisztességesen eltudja látni. Az énekvezérek fizetése is feltűnően javul a jelen évtől kezdve.

Sokakat érdekelt a dr. György János kérése. Történt is mellette felszólalás, de nem a Gy. J. javára. Különös valami lehet az oka, hogy ez a munkás ember sehoh sem tud megállóhoz jutni.

Uj rendes tanárt kapott a kolozsvári főgymnasium Uzoni Imre, a székelykereszturi Lőrinci Géza személyében. Ének és zene-tanáruk is lesz, mert az állás Kolozsvárra szerveztetett.

A füzegyarmati és petrozsényi egyházközségek önálló, vagy is anyaegyház nevet és jeleget nyertek, a köhalmi a hévizihez csatoltatott a nagyszeheni a fogarasihoz.

Ütő András nagyajtai derék énekvezértanítót a Főtanács „Tiszteletes“ címmel tüntette ki a tanítás terén elért sikereiért.

A Berde Mózsa alapítványból gyümölcészet és méhészet műveléséért és oktatásáért jutalomban részesültek: Nagy Béla, Fezenci Áron, Antónia Mihály, Balázs András, Szén Mihály, Molnár Kálmán lelkészek. Erdős Mihály, Máté Sándor énekvezérek.

A kereszturi kör kivánsága nem teljesült, hogy esperese a kereszturi gymnasiumban gondnoki tisztet nyerjen, mert ez a tiszt világi embereket illet.

A vasárnapi munkaszünet és a békenap kívánatos lenne s talán valaha meg is lesz.

A háromszéki kör újból esperest választ. A kereszturihoz Lőrinczi István megerősített. A főtanácsi bizottságba a jövő évre kiküldötte a főtanács Kozma Ferencz, Benkő Mihály, dr. Ferency Géza, Lőrinczy Dénes ny. altábornagy, Bedő Ferencz, Szentkirályi Ferencz, dr. Árkossy Gyula, Kisgyörgy Sándor, Józán Miklós egyháztanácsosokat rendes, Gyöngyössy Béla, Ürmösi Kálmán, Németh István tan. póttagoknak.

A főtanácsi tanácskozások gyorsan, jóhangulatban s a békesség szellemében folytak le. Csakugyan bebizonyult hogy a Dávid Ferencz lelke élt és uralkodott közöttünk.

Ugy legyen!

Jelenvolt.

Nightingale Florence.

Felolvasás a D. F. E. közgyűlésén.

Rövid két hónappal ezelőtt feledhetetlen órákat töltöttünk e falak között, hitsorsosaink és barátaink társaságában, kik eljöttek távol hazájukból, velünk ünnepelni.

Az őszinte rokonszenv e megnyilatkozása hálára kötelez. Az az együttérzés, mely őket körünkbe vezette, indit minket arra, hogy a jelen órát egyik legnagyobb honfitársnőjük emlékének szenteljük!

Florence Nightingale, a krimi hősnő, a szenvedő emberiség e valóban jótévő angyala, Londonban, 1910. aug. 13.-ikán zárta le örök álomra szemeit, életének gyönyörű példáját szent örökül hagyva, minden idők minden asszonyának!

Hazája egyik legkiválóbb leányát síratja benne és az egész művelt világ őszinte részvéttel osztozik a gyászban.

Jertek keresztény testvéreim, áldozzunk mi is halhatatlan emlékének, fonjuk meg mi is számára a szeretet, elismerés, hála és kegyelet hervadhatatlan koszoruját!

Egyik honfitársa elragadtatással mondja: „Florence Nightingale élő példa arra, hogy azok a legboldogabb emberek, a kik legbuzgóbban szolgálják embertársakat. A mennyire ember képes ő megközelítette a valódi keresztény nő ideálját!”

Eletének minden vágya, saját szavai szerint „to do God's work, Isten munkájának végzése“ volt. Rendületlenül hitte, hogy a jövő élet e munkának folytatása lesz. Nem tudta a földöntuli létet Istenben való tétlen megnyugvásnak tekinteni.

Áldott jó lélek, örök tevékenység, e szavaid által felbátorítva szólok halhatatlan szellemedhez, jövel közénk ez órában, ihless, buzdíts mutasd meg az utat melyen minden keresztény nőnek haladni kell, mi meg akarjuk ismerni gyönyörű példádat.

Florence Nightingale régi unitárius, angol nemesi családok sarja volt. Anyai nagyapja William Smith a vallási szabadság lelkes hirdetője, unitáriusnak vallotta magát az országgyűlés előtt, abban az időben, midőn még veszedelmes volt ilyen kijelentéseket tenni. Apja William Shore, ki anyja után vette föl a Nightingale nevet, nagyonos földbirtokos volt. Családjával együtt a telet mindig Itáliában töltötte. Ott született 1820-ban második leánya, ki híres szülővárossa után kapta a Florence nevet. Hazájukban Derbyshire-ben egy szép kastély: Lea Hurst volt birtokuk. Itt élte boldog gyermekéveit Florence Nightingale. Már ekkor különbözött kis kortársaitól. Bábuja mindig a legjobb épségnek örvendtek és ha mégis valamelyiknek baja esett, képes volt ágyba fektetni és szerető gonddal ápolni. Álig hogy eszmélni kezdett, ösztönszerűleg nyilatkozott meg a gyermek lelkében a min-

den szenvedő iránti részvét. Megható volt az a szeretet, mivel az állatok iránt mindig viseltetett. 10 éves korában egy kutya életét mentette meg, meggyógyítva eltört lábát, egész szabályosan, sinek közé kötözve azt.

Anyja a vidék jövővi szelleme volt s a serdülő gyermekleány mindig kísérte, mikor szegényeket és betegeket ment látogatni.

Gondos, féltő szeretettel nevelték szülei, erősítve, növelve ifju lelkének, Isten adta tehetségeit. Felébredt benne a segítség ösztöne minden szenvedő iránt. Nemes szive, jószágos lelke sugallatára a szeretet nevében lépte át a kórházak küszöbét. Először Anglia, majd Német, Francia és Olaszország kórházait látogatta meg sorra.

Megérezve szent elhivatottságát, lemond minden világi gyönyörről és 1849-ben a Kaisenvexth-i ápolónői iskola lelkes növendéke lesz. Majd Párisban a St. Vincent de Paul szerzet nővérei között igyekszik elsajátítani az ápolás művészetét. Megtérve hazájába egy női elmegyógyintézet vezetését vállalja. De Florence Nightingale ennél többre volt elhíva.

1854 tavaszán kitör a krími háboru. A harctéri tudósítások kétségbe ejtik az angol népet, rémes híreket közölve a sebesültek nyomorúságos állapotáról és felteszik a kérdést, nincsenek-e közöttünk önfeláldozó nők, kik vállalkoznának és képesek lennének ápolni a sebesülteket?

Miss Nihtingale az első, ki följajánlja szolgálatait Herbert hadügyministernek. És nov. 5. ikén a Vectis hajóról egy bátor kis női társaság száll partra Scutariban: 37 önfeláldozó angol úri nő a Florence Nightingale vezetése alatt.

Az inkermani ütközetet követő napon érkeztek. A harctéren sebesülteket a Fekete tengeren át szállították Scutariba, hól egy oriási tábori kórházban immár 18. 000 szenvedő lélek vivta élet, halál harcát. Elképzélhető a kétségbeesés és fejetlenség, midőn még a kolera is megkezdte pusztításait. A borzalmak e rémes tanyájára lépett be bátor elszántsággal a derék kis női csapat és égből alászálló angyalokként teremtettek rendet és tisztaságot, mintegy varázsütéssel. Három honapi önfeláldozó munkájuk után a nagy sátorkórház egész mintaszerűleg és kényelmesen volt berendezve. Miss Nightingale főző és mosókonyhát létesít, virraszt, kötöz, műtéteknél segít, bátorítva a csüggedőt, pusztja jelenlétével erőt adva a gyengének.

Hány kialvó élet halálverejtékét törölték le gondos kezei hány haldakló végső gyötrelmeit tudia enyhíteni vigasztaló, szavával. És mind e szerencsétlen áldozatok utolsó lehelletükkal őt áldva szenderültek örök álomba.

Méltán írja róla a Times levelezője: „A nemzeti ösztön nem csalódott, midőn őt küldte, mint térítőt a szenvedők közé és egy hősnőt nyert benne.“

Florence Nightingale valódi hősnő volt. Csodás lényében férfiúi erő és női gyöngédség bámulatosan egyesült. A jellem tiszta határozottságát, az ítélet bámulatos nyugalmával és az úrnő modorával egyesítette magában. Nagy tudása, bő tapasztalatai, gyakorlati jártassága és szervező képessége egyaránt segítettek nehéz feladata teljesítésében.

De mindazok felett Istenbe vetett rendületlen hite adott erőt szent elhívásához és szívét valódi krisztusi szeretet töltötte be, mely hosszútűrő, kegyes és soha el nem fogy!

Ápolójai rajongtak érte. Megható, hogyan ír róla egy beteg katona: „E nő megszólít a kit csak lehet, másoknak mosolyogva int, azonban van, aki ebben a szerencsében sem részesülhet, mert százával fekszenek egy teremben, de legalább megcsókolhatjuk reánk eső árnyékát s aztán boldogan hajtjuk le fejünket párnánkra.“

Hogy mily valóban krisztusi munkát végeztek e nagy és nemes lelkű nők, legjobban mutatja egyikük azon kijelentése: „megfeledeztünk teljesen arról, hogy tulajdonképpen létezzünk.“

Mi, kik oly sok drága percet pazarlunk el hiú élvek hajszo-lására, szinte képtelenek vagyunk e csodával határos önmeg-tagadást megérteni.

Miss Nightingale áthajózott Balaklavába, az ottani kórházban is rendet teremteni, de itt súlyos lázakat kapott. Állapota válságos, a Mindenható azonban megtartja életét. Még sok könny letörölése, sok seb bekötése vár rá.

A háboru bevégeződött és Miss Nightingale szent missioját betöltve, incognito tér vissza hazájába. El akarja kerülni az ünne-peltetést, de nemzete hálája és lelkesedése határtalan.

Honfitársai félmillió alapítványt ajánlanak fel neki, ebből ápolónői tanintézetet létesít, mely a Nightingale-home nevével viselve őrzi emlékét.

Victoria királyné, majd VII. Eduárd kitüntetésekkel hal-mozták el. 1907-ben megkapta az érdemkeresztet, melyet rajta kívül csak 19 legkiválóbb honfitársa bír.

A gondviselés 90 hosszú évig tartotta meg életét és Miss Nightingale sohasem hagyta abba áldásos működését.

Az angol Veres Kereszt-egylet benne tiszteli egyik első alapítóját és egész nyugat Európában nem épülhetett kórház az ő meghallgattatása nélkül.

Élte utolsó éveiben a betegség szobája rabjává tette, de ő nem szűnt meg minden humánus intézmény munkáját a legnagyobb érdeklődéssel követni.

1868-ban azt írja egy levelében, hogy Krimből való hazatérése óta, 12 hosszú év alatt, sohasem volt 10 percnyi szabad ideje és a sebesültek nagy halandóságáról beszélve hozzáteszi: „Ilyen munka végzése által az élet elveszti, — azaz jobban mondva megnyeri — értékét, mert valóban az örökkévalóság részévé válik.

Megismerve csodás élete történetét, érezzük, hogy ő hű lévén mindhalálig, inkább mint bárki, méltóvá lett az élet koronájának elnyerésére; betöltötte az írás szavait: Ugy fényeljük a ti világhosszúakat az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat. (Máté 5, 16.)

Miss Nightingale élte bő tapasztalatait írásban örökítette meg az utókor számára. Kivált két értékes műve van, egyik a kórházakról, másik a betegápolásról adja elé egy valódi szakértő tanácsait. Ezekben mondja: „Az ápolás valódi művészet s mint olyan, megköveteli az őszinte hódolatot és a gondos előkészületet épen úgy, mint a festészet és a szobrászat; de mennyivel jelentéktelenebb a holt vászon és a hideg márvány, mint az élő test, a lélek temploma? Az ápolás egyike a finom művészeteknek — ismételve mondom: a finom művészetek legelőkelőbbike.“

S ez előkelő művészet a nők privilegiuma, ezért mondja Duchaussoy, az 1884-iki genfi nemzetközi vörös-kereszt kongressus francia delegáltja: „A jövő háborúk dicsősége felelősségen az övék, — békében pedig a betegek körül kifejtett jótékonyosság azon meder, melybe az emancipációs törekvések összefolynak.“

Még egy pár szót a Florence Nightingale unitárius voltáról. Annak született és ifjúságában apja oldalán hű látogatója volt az unitárius templomoknak. Krimi kiküldetésekor majdnem akadályos lett unitárius volta. Majd sok vitára adott okot az a kérdés, hogy későbbi életében melyik felekezethez tartozott. Egy 1873-ban megjelent cikke vallásos nézeteinek teljesen és mindig a mieinkkel egyező voltáról tesz tanúságot. Ime gyönyörű hitvallása: Isten lényé tökéletes Igazság és tökéletes Szeretet, s ez isteni Tökéletesség szolgál alapul úgy földi kötelességeinknek, mint földöntúli reményeinknek.

Valaki egyszer megkérdezte egy jó barátját, hogy Miss Nightingale melyik felekezethez tartozik. A válasz egyszerű volt, ahhoz, a melyiknek ritka ember lehet tagjává: a jó Samaritánusok felekezetéhez.

A londoni új St. Thomas kórház nagy termében, egy kis szobor egyszerű ápolónői ruhában ábrázolja Florence Nightingale-t, kezében éjjeli lámpást tart, Mikor éj borult a táborkórházra s nemcsak a betegek, de a terhes napi munkában kifáradt

ápolónők is álomra hajtották fejüket, akkor gyújtotta meg lámpását Florence Nightigale és örködő anygalként járta be a nagy sátor-kórház minden setét zugát.

Hálás honfitársai általánosan a lady with the lamp, a lámpás nő néven beszéltek róla és e gondolat ihlette Longfellow-t gyönyörű verse megírásánál. Ime prózában a dr. Farkas László fordításában: Nézd a nyomor házában a homálynak egyetlen derengő fényeként, mint vándorol teremről teremre egy nő.

Es mintha üdvözülésről álmodnának a néma szenvedők, a sötét falon átvonuló árnyéka felé fordulnak, hogy azt megcsókolhassák.

Anglia történetében azon időből csak őt dicsőítik s róla szól az ének, s kis lámpájának fénye világítja meg ama multnak sötét csarnokát.

E nő lámpájával a nép nagy történetében ott lesz örökké, mint a jónak nemes mintaképe s mint a női nemnek hőse.

Florence Nightigale valóban tökéletes eszményképe a nőnek, ki a szeretet lámpájával kezében bevilágít minden zugot, szíve melegével, lelke fényével eloszlatva sötétséget, borut, szenvedést.

Sokan vannak az elhivatottak, de kevesen a választottak. Keveseknek adatik meg, megközelíteni őt, kinek nagy szíve az egész szenvedő emberiséget átölelte, de minden nő annak a kicsiny körnek a hova a Mindenható rendelte, örködő, jöteví anygala lehet, az önfeláldozó szeretet fényes lámpájával kezében.

Keresztény nők, gyujtsuk meg mindnyájan lámpáinkat a Florence Nightigale soha ki nem alvó lámpájának lángjával!

Engel Ella.

Dr. György János levele.

Az oktoberi Unitárius Főtanács tárgyalta dr. György János urnak a kérését, hogy alkalmaztassák elvei megvalósítására. Ötön szólottak a kérdéshez egy lelkész és négy világi. Az E. Főtanács egyhangulag kimondotta hogy mivel dr. György János elvei, vallási egyházi és társadalmi fölfogásunkkal, gyakorlatainkkal és törvényeinkkel nagy mértékben ellenkeznek, azoknak hirdetésére helyet nem ad, dr. György Jánost nem alkalmazza.

Dr. Gy. J. a tárgyaláson személyesen jelen volt, s ott szert zett tapasztalatai alapján írta lapunk szerkesztőjéhez, mint vol-dékánjához, a következő levelet.

Kolozsvár, 1901. okt. 31.

Igen Tisztelt Főjegyző Úr!

Egyházunk főtanácsának tételeim és alkalmaztatásom ügyében ma hozott egyhangu határozata oly tanulságokkal gazdagított, melyeknek a hatása alatt erkölcsi kötelességemnek érzem kijelenteni hogy Főjegyző Úr iránt tanusított magatartásom és érzületem bizalmatlansága főképpen egyházközönségünk jellemének téves ismeretén alapult.

Saját meggyőződéseim igazáról ugyanis oly rendithetlenül meg vagyok győződve, hogy hasonló meggyőződés teljes hiányát egy egész nagy testület majd minden tagjában elképzelnem még a kétségtelen tények daczára is fölötte nehéz.

S miután gondolkozási módomnak ennyire sajátosan egyéni jellegéről csak ez alkalommal volt alkalmam megdönthetetlen bizonyosságot szereznem: eddig az igazságosnál nagyobb tért engedtem olyan föltevéseknek, mintha Főjegyző Urat velem szemben előttem érthetetlen személyes okok indították volna elzárkozó állásfoglalásra.

Habár nem is ily mértékben, de hasonló nyilatkozattal minden volt kartársamnak tartozom. S noha a tények, melyek ideálisabb ítéletemet egyházi közönségünk jellemét illetőleg meghazudtolják, fölötte fájdalmasak nekem: mégis örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy bocsánatot kérjek tévedésen alapult esetleges sértésemért s régi szivességeit hálásan köszönjem.

Isten segítsen mindannyiunkat ügyünk igazához méltóan.

Tisztelettel:

György János.

Ez a levél olyan elégtételt nyújt a volt dékának és a theologiai tanároknak, a melyen megnyughatunk, csak azt sajnálhatjuk hogy György J. afia oly későre jött rá a valóra. Pedig sejtette volna vele szemben éveken át tanusított eljárásainkból és a nyilvánosság előtti hallgatásunkból, hogy tévedés volt bennünk ellenséget látni.

Az „Unitárius Egyház“-tól elvárjuk, hogy, ha ellenünk minden nyílt és titkos támadást kiadott, ezt a levelet is adja ki.

Egyházi beszéd.

— Dr. Carpenter beszéde Kolozsvárt aug. 21-én angol istentiszteleten. —

Én azért születtem és azért jöttem e világra, hogy tanubizonyosságot tegyek az igazságról. (János 18 r. 37 r.)

Bárki is volt a IV. evangelium írója, a kereszténységről oly magyarázatot ad, melynek rendkívüli fontossága nem tagad-

ható. Arra igyekezett, hogy a melyek két nemzedékkel a mester halála után az ő személyéhez tapadtak, képzeleti formába öntse, és megmutassa, hogy az ige, amely testté lett, hogy élt és hogy munkálkodott emberi formájában. Ő leírja az egyszülött fiút, aki az atyjától jött, hogy a galileai tanító megalázott sorsát viselje. Mindazokat a gondolatokat és érzelmeket, amelyeket a názáreti prófétáról hallott, élénken festett színekbe öltözteti. Neki tulajdonítja a legnagyobbszerű tehetségeket, felruhazza páratlanul álló hatalommal, a természet munkái és az emberi szívek fölött urrá teszi. Nem lehet csodálkozni tehát, hogy amikor az utolsó nagy eseményt rajzolja le, amikor Pilátust és Jézust, ez örökös két ellentétet, szembe állítja egymással, amikor rámutat a látottra, és nem látottra, a testre és lélekre, a földi hadseregek urára és a lelkek pásztorára, a világ zsarnokára és a világ megszabadítójára, a Krisztust mindig az „igazság tanúja“ gyanánt tünteti föl. Lehet-e nagyobb szerű, elhívása, földadata öntudatos léleknek annál, hogy tanubizonyosságot tegyen az igazságról. Hogy megtanítsa másokat látni, ismerni, megérteni és szeretni azt, ami van. Képzeltető-e fölségesebb, jótékonyabb és állandóbb szerep ennél az egész világegyetemben?

A tanítvány földadata, hogy megértse, amennyire csak lehetséges, táplálja magában és fölmutassa mások előtt ezt a tanubizonyosságot. Hogy ezt állandóan és szakadatlanul minden ellenséges körülménnyel szemben is az igazság szolgálatára és az élet föllevevitésére fordítsa, ez az állandó földadata az egyháznak.

A kereszténység oly korán szétbomlott apró felekezetekre, hogy az igazság tanújáról nagyon eltérő vélemények formálódtak s a történelem lapjain sok elszomorító följegyzést látunk azokról a kegyetlen kísérletekről, melyekkel az egyformaságot akarták kieroszakolni a tűz és kard segítségével. Amint a különböző országokban a kereszténység elterjedt, megszámlálhatatlan imaházakból, templomokból és más helyekről hangzott az ima az Isten fiához, aki a szűz méhéből jött a világra. Elválhatatlannak tartják az egy emberi lélektől. De azt mondják, hogy olyan titkos tehetségeket tartott fenn magának — a mindenhatóságot és mindentudást — hogy az emberi életnek minden viszonylatában megtalálja a maga helyét és szerepét, t. i. lehet csecsemő, ki az anyai keblet nem nélkülözheti, a többi hasonló fiukkal játszó gyermekmesterséget tanuló ifju s végül aztán a világ-megváltó utjára indul el. Ez után következik az az óra, amikor az atya kijelenti, hogy ő az a fiu, akiben neki kedve telik. Oly nagy hatalma van, hogy a természet fölött uralkodik és külső jelekben meg tudja mutatni, mennyire fölötte áll a természet

törvényeinek. Lelki ereje által hatalmat tud gyakorolni más lelkek fölött s a bűnök megbocsátásában égi erővel rendelkezik. Miután bizonyosságot tett arról, hogy vérét az emberek bűnének megbocsátásáért ontotta s miután kijelentette, hogy vissza fog térni, hogy megítélje a világot, a súlyos kereszt vitelével elégtételt szolgáltatott, a halálból való feltámadásával a sötétség és pokol lakói fölött diadalmat nyert, megvetette alapját az örökös papi hivatalnak, mint az isteni kegyelem eszközeinek az egyházban. Végül fölment a mennybe, hogy Isten jobbján elfoglalja helyét és ismét magára öltse azt az örökké tartó fényességet, amelyet az emberek iránti szeretetből félre tett volt.

Ez egy csodálatos elbeszélés és majdnem tizenkilencszáz esztendőn keresztül ez foglalta el az emberek szívét. A kereszténység hosszú tapasztalata megszentelte. A legkítünőbb festészet és művészet feldolgozta, a festészet és a zene kezét fogott, hogy dicsőítse. Befolyással volt arra, hogy a népek indulatát ellenőrizze és mérsékelje, vagy ha szükség volt, harcra tűzelje. A közönséges embereket ez vezette utjukon, ez kötötte össze a föld népét és az uralkodót. Ez lelkesítette a martírt, vigasztalta a beteget, erősítette a gyengét s lelki bátorságot öntött a haldoklóba. Mindezekkel szemben csak azt az egy kérdést kell föltennünk *igaz-e?*

Nem vizsgálom ezuttal, hogy hitünk legelső könyveiben van-e erről szó, avval sem foglalkozom, hogy milyen uton jutottak be a hittételek közé. Mi azért gyűltünk össze e terembe ma estve, hogy megismerjünk egy hősiés életet és abból megértsük a legnemesebb tiltakozást. Mi akik Nagybritániában vagy az amerikai Egyesült Államokban élvezzük azt a szabadságot, melyért Atyáink véreztek és meghaltak nagyon nehezen tudjuk elképzelni azt a fájdalmat és küzdelmet, mellyel szemben állottak, a mig lassan-lassan rájöttek arra, hogy ezer, sőt több esztendő tanúsága nem megbízható s hogy a mire az egyház támaszkodott, csak félrevezetés és ámitás volt.

Milyen lelki küzdelemmel, milyen remegéssel és könyhullással szánta rá magát Luther arra, hogy a szabadság felé vezető 1-ső lépést megtegye. Midőn pályája végéről visszatekintett arra a hosszú, nehéz küzdelemre, megvallotta, hogyha látta volna mily veszedelmekkel és nehézségekkel fog találkozni utjában, soha sem lett volna bátorsága, hozzáfognia.

Midőn e város szülöttje, Dávid Ferenc elment Wittenbergbe tanulni, akkor már tul voltak az első akadályokon a reformáció vezetői. A nagy szakítás Rómával már keresztül volt vive, az évszázadokon át szerzett hatalom meg volt törve s Luther már kezdette mondogatni: eddig és ne tovább. Arra a magaslatr

nem tudott fölemelkedni, hogy az eltérő véleményeket megtűrje s megvizsgálja, hogy mi igazság foglaltatik azokban.

De a Dávid Ferenc lelke nem maradhatott nyugodt és tétlen ott, a hol Luther szerette volna megállítani. Kezébe vette a szentírást s ennek utmutatása szerint jáván el, a sacramentumokról szóló tant, amit a nagy reformator oly erélyesen hirdetett Marburgban, nem tudta elfogadni s ezzel át lépett a Kálvin követői közé. Azután, amint tudva van, a Blondrata hatása alatt eljutott az Isten egy személyiségének magasztos elvéhez, ahoz, aki mindenek fölött, mindenek által és mindenekben van, aki teremője a világnak, aki Atya, segítő, lelkesítő, bíró és megváltója minden léleknek.

Jézus maga is ehez a nagy társasághoz tartozott. Ő nyitotta meg az utat, ő mutatta meg az ösvényt, melyen az égiek társaságába lehet jutni. Ide mindenki beléphetik, bármennyire meglegyen terhelve a bűn sulyával, aki bizalommal és alázattal fordul az atyához irgalomért.

Itt volt a vallás igazi alapja. A fiaságnak abban a szellemben, melyet Jézus megvalósított, minden ember az lesz az ígélet szerint, ami Jézus a valóságban volt. E szerint a kereszténység átalakul hatalmas lelki szellemi testvériséggé, a mely átölhelheti az egész földet, áthatolhat egyik világból a másikba s átölhelheti, egybefoglalhatja a rokonlelkeket minden rangtól, tehetségtől és hatalomtól eltekintve, így valósítván meg az atya akaratát minden környezetben.

Kétségtelen, hogy a tudomány haladása az emberiség történetére új fényt derített s mi most a bibliát egészen más szemmel látjuk. De az a látás, mely szerint Jézus látott, nem avulhat el s ha változott is, csak azért, hogy annél jobban kiterjedjen és messzebb hasson a szerint, amint a világegyetem tágul a mí szeimeink előtt. Ilyen módon az Atya szeretete is áthat az időnek és a térnek minden méretén.

Ime ez az, amiről nekünk is tanuságot kell tennünk. A martírság kora lejárt, de mi gyakran abba a hibába esünk, hogy miután a lelkiismeret jogai biztosítva vannak, az oceánok országában és a nyugat hatalmas birodalmaiban most már nem szükség s nem is kötelességünk hí és lelkiismeretes tanuságot tenni az igazság mellett.

Őszinte örömmel ismerjük el azt az igazságot, amely mind-egyik egyházban és felekezetben él, mi megbámuljuk a jellem szép vonásait az emberi szükségégek enyhítésére tett nemes szolgalatot, a kegyesség és hit munkáit, melyek a keresztény élet más formáit vonzóvá teszik előttünk.

Ezek után azt kérdezzük, miért kellene makacson ragaszkodni olyan nézethez, melyikről magunk is elismerjük, hogy né-

mileg téves és hiányos s miért zárkózzunk el a keresztény befolyás tágosabb mezejétől.

Nem fenyeget-e az a veszedelem, hogy saját lelkünket tesszük szegényebbé, ha elzárkózunk a tágosabb körben való érintkezéstől és ha elszakadunk a kereszténység azon lelki életétől, amely ha csak ebben az egy esetben is, ellenünk van?

Minket régóta fenyeget a kísértés, mert a nemzeti érzület s más ehez hasonló sok olyan véleményt erőszakolnak reánk, melyeknek gyakran nehéz ellenállani. De az, aki Jézusnak hűséges tanítványa, minden ilyen kérdésre határozott feletet adhat. Előtte először is az a kérdés áll: igaz-e? Ha némely tantételek el is vettettek, ha az egyházak össze is omlanak, mindig és mindenütt a való kell, hogy a legfontosabb legyen. Ennél is többet kell mondanunk: ha maga az evangélium elveszne s ha nem kínálkozna több örömhír az emberek számára, de bebizonyosodik, hogy illúzióban ringattuk magunkat, hazugsággal tápláltuk lelkünket, ránk nézve sokkal jobb felismerni aényt és aztán ha kell, kivonulnunk a sötétségbe, laknunk a magányban, sőt még a csapással és szomorúsággal szemben is megtartjuk a mi sértetlenségünket és bizonyoságot tennünk az igazság mellett.

A mult idők hősi nagy emlékei közepett szálljon meg minket a Dávid Ferenc szelleme és mindazoké, akik a lelkiismeret miatt szenvedtek, maradjon velünk, erősítse meggyőződésünket, segítsen kísérleteinkben és adjon sikert minden hú munkában. S amint a minden idők és minden országok nagy martir serege után haladunk, áthatva kivívott igazságaik és kifejtett lelki bátorságuk által, tanuljuk meg a kitartást és szilárdságot s mindig foglalatoskodjunk az Ur dolgával, mert akik az ur szerint élnek és munkálkodnak, nem élnek hiába.

EGYHÁZ ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Szép családi ünnepély keretében történt meg Theologiai Intézetünkben a dékán változás nov. 3-án. A régi dékán dr. Boros György tanár ur egy nagyon szép beszédben vett búcsut az ifjúságtól, melyet 30 éven keresztül mint dékán vezetett. Fájt hallanunk búcsu szavait

nak, ki annyira össze volt növe szí-

vünkkel, de megvigasztalt az a tudat, hogy e búcsu szavak csak mint dékánnak búcsu szavai, de mint tanár ezután is köztünk marad, velünk lesz és tanít. Az új dékán Csíffó Salamon tanár ur szintén szép beszéd keretében foglalta el a dékáni széket, rámutatva a dékán és ifjúság közti viszonyára s kérte az ifjúságot, hogy

legyenek veie szemben ösztnték, igazságosak mint eddig, mert csakis így lehet egyöntetű munkát kifejezni s így tudunk egyházunk haladásán igazán munkálni.

Az ifjuság érzését és szeretetét Marosi Márton IV. th. felügyelő tolmácsolta irántuk, kérve őket, hogy vezessenek ezután is, minket azzal a szeretettel és buzgósággal, melyet eddig éreztettek velünk. Végül megköszönve dr. Boros volt dekán úr irántuk tanusított eddigi szeretetét az ünnepély, mely a theol. tanári kar, dr. Gál Kelemen igazgató és az egész ifjuság jelen volt, véget ért. *L. i.*

Bizalommal megküldöttük a Dávid Ferencz Egylet könyvét olvasóink közül többeknek. Reméljük, hogy bizalmunkban nem fogunk csalatkozni. A könyv árát (3 kor.) tisztelettel kérjük.

Aranylakodalom. Ezüsthaju öreg székely pár aranylakodalmát tartotta október 30-án, vasárnap Háromszék megyében, Nagyajtán. Idősb *Péterfi* Dávidot és nejét, mint édes szülőket, templomba vezette *Péterfi* Tamás, ismert nevű székely író. Ferencz József unitárius püspök táviratban küldötte főpásztori áldását az ünneplőknek, melyet Kiss Sándor lelkész olvasott fel:

„Aranylakodalmukra fogadják az én főpásztori áldásomat. Magam is e hóban ünnepeltem meg boldogan töltött 50 éves házasságom évfordulóját. Tudom, érzem mily hálával tartozom Istennek e nagy kegyelméért, bizonyára hasonló öröm tölti el keblöket s áldó ima száll ajkaikról Istenhez. Legyen ez meghallgatva és szálljon vissza, megáldva, életökre, hogy még sokáig örvendhessenek, segítve gyermekeiktől, kiket felneveltek.

Ferencz József,
unitárius püspök.“

A főpásztori áldás után Kiss Sándor esperes szép beszédben üdvözölte az öre-

geket házasságuk 50-ik évfordulója alkalmából. Az ország távoli és közeli részéből több táviratot küldöttek, melyek közül, fölemlítjük: *Péterfi* Dénes kolozsvári unitárius esperes, Magyar Földmivelő szerk. Budapest, „*Péterfi* asztal“ Budapest stb. üdvözetét. A szegény sorban élő öreg székely szülőket ünnepi örömmükben mi is szívből üdvözöljük.

Az egylet pénztárába a f. évi október hó 15-től november 24-ig rendes tagsági díjat fizettek: Berde Károlyné, László Gyula, Dr. Mikó Imre Kolozsvár 910-re, Pálfi Márton 909—910-re, Gr. Vass Ottilia 910-re, Zsigmond Lőrincz Budapest 918-re, Kozma Pál Kolozs 911-re, Ehrenwerth Ignáczné 909—910-re, Gyöngyössy Lajos Zilah 912-re, Zsigmond Ferenc Sinfalva Albert Lőrinc Bölön, Árkossy Béla Selyembánya 910-re.

Előfizetői díjat fizettek: Weress József Kolozsvár 910-re, Ürmösi Kálmán 909, 910-re, Gábor Mihály Alsójára és László Domokosné Kolozsvár 910-re.

A felsőfehérköri fiókegylet pénztárába fizettek: Varga Dénes Felsőrákos 909-re, Unitárius Egyházközség Felsőrákos 906-ra Pál Sándor Barót 905—906-ra.

A keresztköri fiókegylet pénztárába fizettek: Zöld Mariska Magyarandrásfalva 911-re, Kovács Sándorné Zilah, Bakó Lázárné Ujszékely, Máté Juliska Enlaka, Gálfalvi Sámuel, Barabás Lajos, Szentmártoni Kálmán Székelykeresztur, Derzsi Gábor Kissolymos 910-re, Pap Mózes, Péter Lajos Székelykeresztur 908—910-re, Deák Miklós Szentmihály 908—910-re, Gálfalvi János Gagy 908—909-re. Dr. Elekes Dénes Székelykeresztur 906—910-re.

Az aranyos-tordaköri fiókegylet pénztárába fizettek: Özv. Solymosi Miklósné. Lőrinczy Dénes Torda 910-re, Nagy Dénes Alsójára 909—910-re, Unitárius Egyházközség Alsójára 910-re, Ádámossy

Gábor, Tanka Béla Kövend 906—910-re, Biró Lajos Várfalva 907—908-ra, Csongvay Dénes Bágyon, Unitárius Egyházközség Kövend 911-re. Létay Máté Aranyosrákos 907—910-re, Borbély Máténé Torda 909—910-re, Dr. Borbély Samu 909-re, Bardoc László, Ifj. Bardoc Ferenc 910-re, Dr. Balogh György 909—910-re, Derzsi Domokos 907—908-ra, Fodor Domokos, Fekete Ferenc 910-re. Gál Pál, Gál Pálné 909—910-re, Horváthy Józsefné 910-re, Kleinhempel Samuné 909—910-re, Dr. Lőrinczy Ákos, Nagy Balázs, Székely Dénesné 910-re, Sófalvi Sándor 907—908-ra, Székely Sándor, Tóth Olivérné, Varga Dénesné, Pap Domokos, Major Sándor, Dr. Pál Gáborné, Törös János, Unitárius Egyházközség Torda 910-re.

Az egylet perselyébe ajándékozott Árkossy Béla Selmeczbánya 4 K-t. Fogadja az egylet köszönetét.

Kolozsvár, 1910. november 24-én.

Gálfi Lőrincz
pénztárnok.

A „D. F. E.” aranyostordai fiókköre október 16-án szépen sikerült felolvasó ünnepélyt rendezett Kövendben. Délután 3 órakor az unit. templomban ünnepélyes istentisztelet tartatott. A szép számú közönség áhitattal hallgatta Balázs András sinfalvi lelkész szívből jövő, közvetlen, kedves imáját. Dr. Szathmári Miklós szindi lelkész a tudomány és hit egymáshoz való viszonyáról tartott érdekes, derék egyh. beszédet. Biró Lajos várfalvi lelkész Dávid F.-ről értekezett. Bár nem ismeretlen előttünk a nagy reformátor élete, mégis élénk figyelemmel hallgattuk, mint valami új dolgot. Igaz, mert szép styusával, jó előadásával valóban megjelenítette közöttünk apostolunk szellemét s ez tartotta fogva a lelkeket. Gál Ilonka k. a. és Keresztesi Dénes papnövendék szavala-
taikkal gyönyörködtették a közönséget.

Verecs Piroska k. a. három énekszámmal szerzett minnyájunknak örömet és élvezetet. Ünnepély után Lőrinczi Dénes esperes, egyleti alelnök indítványára azon üdvös határozat hozott, hogy a jövőben évenként két gyűlés, egy tavaszi és egy őszi ünnepély tartassék.

Házasság. November 26-án lépett házassági frígyre dr. Gyergyai Árpád kolozsvári orvos Engel Lili kisasszonnyal. Az egyházi szertartást Ferencz József püspök ur adta az ifju párra, kikkel két régi, erős unitárius családot fűztek egybe hymen láncszemei. A Gyergyaiak Kolozsvárt régi erős unitáriusok, a menyasszony dédanyja a híres kolozsvári pap, Szász Mózes leánya volt. Kívánunk a kedves párnak tartós boldogságot.

Kozma Gyula budapesti polg. iskolai igazgató elhunyt november 11-én 58 éves korában. A kitűnő férfi halálhíre megdöbbenett mindnyájunkat, mert oly erős munkás férfit nem tud nélkülözni sem az egyház, sem az iskola. A budapesti Dávid F. Egyletnek alelnöke volt, a tankönyv irodalomban kitűnő nevet szerzett. Áldásos munkásságát leginkább érezte az intézet, a melyet vezetett.

Köszönetnyilvánítás. *Feminger* Henrik brassói lakos néhai neje: Gálfalvi Zsuzsánna emlékezetére a Brassói Unitárius Egyháznak egy zöld plüss himzett urasztali terítőt ajándékozott mintegy 200 korona értékben. A kegyes áldozatkész adakozónak becses adományáért úgy a magam, mint egyházközségem hálás köszönetét nyilvánítom.

Brassóban, 1910. október hó 14-én.

Verecs György,
unitárius lelkész.

Uj esperes. A háromszéki kör november 25-én tartott közgyűlésén József Lajos Kilyén-sepsiszentgyörgyi lelkészt választotta esperessé. A választást az E. K. Tanács tudomásul vette. Üdvözljük legifjabb esperesünket és kívánunk munkájára áldást és sikert.

Lőrinczi Dénes altábornagy a keresztkör gondnoka a kereszteri gymnasiumnál levő alapítványát (2000 kor.) ujabban 500 koronával gyarapította. A székely ifjak hálája legyen jutalma a nemes adományának.

I. KÖLTEMÉNYEK.

	Lap. sz.
Téli estén. (Tarcsafalvi Albert.)	7.
Hóban az utcán. (Berde Mária)	8.
A tordai hasadékban. (Pap Domokos.)	33.
Két dal. (Tarcsafalvi Albert.)	59.
Feltámadott. (Tarcsafalvi Albert.)	80.
Imádság. (Berde Mária.)	81.
Dicsőítés. (József János.)	87.
Dávid Ferenc emléke. (Kádár Lajos.)	124.
Hir. (Szász Dénes.)	125.
Ünnep előtt. (Tarcsafalvi Albert.)	135.
Merengés. (Berde Mária.)	206.
Uram. (Berde Mária.)	206.

II. VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS TÁRGYU KÖZLEMÉNYEK.

A szerkesztő asztaláról. . . 2, 21, 57, 77, 97, 117, 133, 153, 202.	
Új évi szózat. (Tarcsafalvi Albert.)	1.
Az unitarizmus és jótékonyosság. (Bencédi Pál.)	9.
Szózat a unitáriusokhoz. (P. Horváth Kálmán.)	27.
Egy kételkedő imája. (B.)	33.
Már késő. (Deák Miklós.)	66.
Ifj. Hadházy József. (Kiss Ernő.)	70.
Ima. (Csifó Salamon.)	82.
Aki hinni tud, nem remeg. (Árkosi Tamás)	84.
Fekete Károly emlékezete. (Ürmösi K.)	118.
Szabadelvű vallásos törekvések Magyarországon. (Dr. Boros Gy.)	169.
Magyar és külföldi jótékony vallásos nők Uniója	181.
St. John Károly philadelphiai lelkész beszéde	203.
Sándor János beszéde a Dávid Ferencz Egylet ünnepén D. F. E. ifjusági köre nevében	211.
Egyházi beszéd dr. Carpenter Estlin	256.

III. ÉLETRAJZOK ÉS TÖRTÉNELMEK.

Déva dicsősége. (dr. Boros György.)	6.
Raffay Irma. (Percelné Közma Flóra.)	13.
Kovács József, Barabás István.)	29.
Torda. (Lőrinczi Dénes.)	60.
Létay Domokos. (G. L.)	63.
A fogarasi egyházközség életéből. (Árkosi Tamás.)	64.
A kolozsvári varga	85.

Régi dolgok. (Balázs András.)	90.
Dr. Gálffy Endre. (dr. G. J.)	99.
Nagy Lajos (dr. Gál Kelemen)	127.
Déva vára. (Szinte Gábor.)	154.
Raffay Domokos	183.
A Dávid Ferencz-emlék zsinat	186.
Kirándulás a dévai emlékünnepeyre. (Fekete Sándor.)	207.
Pákey Lajos. (dr. Boros György.)	220.
Huidekoper G. Erzsébet. (Kiss Sándor.)	35.
A vallás és közoktatási miniszterség.	38.
Dávid Ferenc zsinati emlékünnap	39.
Virág Sándor szomorú históriája (Demeter Dénes.)	40.
Unitáriusok a külföldön. (Kiss Sándor.)	43.
Imádság. (kezdő.)	44.
Nőkről a nőknek. (Árkossy Lajosné.)	102.
A budapesti Dávid Ferenc Egyletből. (Ujvári László)	106.
Protestáns est Pozsonyban. (Híradó.)	109.
Unitárius tanári gyűlés. (U. J.)	111.
Egy levél. (Árkosi Tamás.)	112.
Egy különös látogató. (Fanghné Gyujtó Izabella.)	137.
Válasz egy hirre. (Vári Domokos.)	141.
Külföldi unitáriusok munkája. (Kiss Sándor.)	142.
A budapesti Dávid Ferencz Egylet. (R. L.)	144.
A Brassóban építendő unitárius templomra felhívás adakozásra	145.
Kriza János 100 éves születési évfordulója. (Kovács Lajos	147.
Nightingale Florence.	251.

VEGYESTARTALMU KÖZLEMÉNYEK.

Egyleti élet és munkásság.	16. 47. 71. 114.
Egyházi és iskolai mozgalmak.	17. 49. 70. 93 115. 130. 148. 199. 113. 231. 260.
A Nyikó völgyében. (Székely Jenő.)	11.
Dávid Ferenc Emlék-szobra. (Simó János.)	28.
Nyílt levél egy unitárius atyámfiához. (Mózes Mihály.)	34.
Protestáns Unió a Tudás és Szeretet hirdetésére. (Ujvári L.)	87.
Brassótól Pozsonyig.	92.
A Dávid Ferenc Egyletből. (Ürmösi Miklós.)	122.
A Füzesgyarmati unitáriusok toronyépítési mozgalma (Kiss. S.)	126.
A Dávid Ferencz Emlékszínat	129.
A szabadkereszténység és vallási haladás világtkongressusa. (Kiss Sándor.)	162
Külföldi unitáriusok nálunk. (dr. Boros Gy.)	169.
A Dávid Ferenc ünnep irodalma.	175.
Az első magyar unitárius	177.

A Dávid Ferenc zsinat vendégei	179.
Az ifjuság Dávid Ferencért.	180.
Magyar és külföldi vallásos nők Uniója.	181.
Dávid Ferenc Egylet díszünnepe.	181.
Franciaországi vallásos mozgalmak	184.
A dévai emléktábla felirata.	185.
A Dávid Ferenc Egylet diszgyűlése	188.
A nagy zsinat után. (Bencédi Pál.)	197.
Bizalmas levelezés.	212.
Irodalom.	212.
Püspökünk arany menyegzője.	222.
A berlini vallás ügyi kongresszus.	224.
A Dávid Ferenc zsinat visszhangja.	225.
Dr. Carpinter levele.	226.
Hogyan védekezzünk a kolera ellen. (Fekete Sándor.)	226.
Egy tengeri fürdő Angliában. (Morvai.)	227.
Adakozás a bordosi templomra.	229.
Nyilvános köszönet.	231.
Dr. György János levele.	255.

M. Á. V. ERDÉLYI FŐ- ÉS MELLÉKVONALAINAK MENETRENDJE.

Az összes vég- és csatlakozó állomások kimutatásával. Érvényes 1910. május 1-től

I	Gy. 700 Sz. 520	Sz. 820 " 834	Sz. 540 " 718	Gy. 935 " 626	ind é	Budapest k. p. u.	é	Sz. 720 " 606	Gy. 730 " 1031	Sz. 640 " 640	Gy. 955 " 106
	" 540	" 906	" 832	" 646	ind	Kolozsvár	é	" 510	" 959	" 609	Sz 1256
	" 701	" 1028	" 1017	" 800	é	Ar.-Gyéres A)	ind.	" 344	" 837	" 437	" 1146
	" 733	" 1057	" 1057	" 821	é	Kocsárd B)	ind.	" 307	" 808	" 405	" 1119
	" 832	" 1201	" 1232	" 858	é	Tövis	ind.	" 157	" 725	" 307	" 1029
	" 844	" 1230	" 133	" 905	ind	Küküllőszög C)	é	" 132	" 711	" 222	" 1000
	" 915	" 101	" 208	" 928	é	Kis-Kapus D)	ind.	" 101	" 650	" 153	" 930
	" 1006	" 157	" 308	" 1099	é	Segesvár E)	ind.	" 1212	" 616	" 1257	" 843
	" 1135	" 337	" 447	" 1112	é	Héjasfalva	ind.	" 1040	" 515	" 1136	" 713
	" —	" 403	" 527	" 1131	é	Brassó F)	ind.	" 1008	" 454	" 1111	" —
	" —	" 753	" 856	" 219	é		ind.	" 636	" 220	" 740	" —
II	Gy. 700 " 1212	Sz. 800 " 329	Gy. 200 " 654	Sz. 930 " 602	ind é	Budapest k. p. u.	é	Sz. 610 " 930	Gy. 115 " 818	Sz. 725 " 1125	Gy. 955 " 416
	" 1221	" 404	" 704	" 632	ind	Arad	é	" 850	" 808	" 1050	" 403
	" 309	" 902	" 1015	" 1052	é	Piski α)	ind.	" 412	" 455	" 615	" 1255
	" 406	" 1032	" 1122	" 1217	é	Alvincz β)	ind.	" 248	" 350	" 448	" 1142
	" 427	" 1053	" 1135	" 1237	é	Gy.-Fehérvár γ)	ind.	" 230	" 337	" 429	" 1121
	" 451	" 1131	" 1157	" 110	é	Tövis	ind.	" 200	" 315	" 355	" 1057
A.	Sz. 813 " 835	V. 1032 " 10 ⁵⁴	V. 716 " 738	Sz. 1036 " 1058	ind é	Ar.-gyéres Torda	é	Sz. 420 " 400	V. 955 " 935	V. 250 " 230	Sz. 818 " 758
B.	V. 204 " 241	Sz. 904 " 941	Sz. 438 " 513	Sz. 840 " 917	ind é	Kocsárd M.-Ludas B1)	é	Sz. 805 " 728	Sz. 1020 " 943	Sz. 758 " 721	Sz. 106 " 1229
	" 356	" 1055	" 630	" 1030	é	M.-Vásárhely	ind.	" 610	" 823	" 602	" 1110
	" 408	V. 1110	V. 642	—	ind	Szász-Régon	é	—	" 808	" 550	" 1100
	" 511	" 1213	" 745	—	é	Déda	ind.	—	" 705	" 449	" 958
	" 608	" 111	" 842	—	é		ind.	—	" 610	" 356	" 904
B ¹	V. 405 " 919	—	646 " 743	—	ind é	M.-Ludas Sajó-Magyarós	é	Sz. 713 " 127	—	455 " 400	—
	" 1016	—	—	—	é	Beszterce	ind.	" 1240	—	—	—
C.	V. 236 " 815	Sz. 1021 " 335	V. 235 " 825	—	ind é	Küküllőszög Parajd	é	V. 917 " 410	Sz. 155 " 900	V. 605 " 1240	—
D.	Sz. 224 " 355	Sz. 1019 " 1155	T. 522 " 725	V. 650 " 856	ind é	Kis-Kapus Nagy-Szeben D1)	é	V. 918 " 726	T. 252 " 100	Sz. 601 " 430	Sz. 1233 " 1110
	" 812	V. 548	—	—	é	Fogarás	ind	Sz. 333	—	—	V. 442
D ¹	V. 521 " 557	V. 145 " 221	V. 831 " 913	V. 730 " 804	ind é	Nagy-Szeben N.-Disznód	é	V. 700 " 627	V. 322 " 248	V. 1009 " 935	V. 128 " 1251
E.	V. 455 " 526	V. 1124 " 1154	730 " 800	—	ind é	Segesvár Héjasfalva	é	V. 702 " 634	V. 442 " 413	V. 945 " 916	—
	" 725	" 155	952	—	é	Sz.-Jdvarhely	ind.	" 454	" 230	" 730	—
F.	Sz. 540 " 658	Sz. 803 " 920	V. 251 " 408	Sz. 617 " 754	ind é	Brassó F1) S-Szt-György F2)	é	Sz. 740 " 620	Sz. 1141 " 1021	V. 529 " 409	Sz 855 " 735
	" 817	" 1125	" 558	—	é	Kovászna	ind.	" 501	" 818	" 242	—
	" 1033	" 140	" 833	—	é	Bereczk	ind.	" 250	" 600	" 1215	—
F ¹	V. 610 " 738	V. 927 " 1053	V. 248 " 413	V. 1011 " 1133	ind é	Brassó Zernest	é	V. 730 " 610	V. 120 " 1200	V. 727 " 615	V. 934 " 817
F ²	Sz. 423 " 644	Sz. 708 " 920	Sz. 933 " 1145	Sz. 744 " 1007	ind é	S-Szt.-György Mádéfalva	é	Sz 354 " 145	Sz 725 " 517	Sz 605 " 355	Sz. 1006 " 755
	" 830	" 122	—	—	é	Gy.-Szt. Miklós	ind.	—	" 341	—	" 621
α	Sz. 610 " 1006	V. 1155 " 353	V. 402 " 755	V. 1127 " 420	ind é	Piski α1) Petrosény	é	V. 425 " 1201	Sz 1035 " 715	V. 236 " 1054	Sz. 820 " 505
	T. 1157	" 601	" 924	" 623	é	Lupény	ind.	" 1033	" 540	" 848	" 301
α ¹	T. 620 " 722	V. 1135 " 1232	T. 425 " 527	V. 1122 " 1219	ind é	Piski V.-Hunyad	é	V. 405 " 349	T. 1025 " 923	V. 250 " 154	T. 810 " 708
β	Sz. 234 " 640	V. 740 " 1240	Sz. 421 " 821	—	ind é	Alvincz N.-Szeben	é	Sz 700 " 305	Sz 1122 " 743	V. 858 " 350	—
γ	V. 437 " 733	V. 940 " 1232	T. 436 " 747	—	ind é	Gyulafehérvár Zalathna	é	V. 723 " 455	T. 1103 " 820	V. 614 " 343	—